

Kultur / **Bøger**

Sindet som mytisk kraft

Foto: Arvida Byström

ANMELDELSE / 09.02.17

Med en karakteristisk blanding af mytologi og psykologi skildrer Linda Boström Knausgårds anden roman de mørke og komplekse sider af en ung piges sind.

Elisabeth Skou Pedersen

Præmissen for Linda Boström Knausgårds anden roman, *Velkommen til Amerika*, er egentlig paradoksal. Jegfortælleren er en pige i 6. klasse, som efter sin fars død er holdt op med at tale – og derfor også med at skrive. Alligevel er det hendes stemme der taler til os, læserne. Fortælleren er stemmeløs, med andre ord, og med dette greb slår Linda Boström Knausgård sin besnærende og karakteristiske tone an: den svenske forfatter skriver en prosa, der balancerer mellem mytens og eventyrets tidløshed og den psykologiske romans præcise personkarakteristik. Den stil benyttede hun i sit gennembrudsværk, novellesamlingen *Grand mal* (da. 2012) og i sin første roman *Helioskatastrofen* (da. 2014), og den går igen i den nye romans sitrende, urovækkende familieskildring.

Romanen er fuld af små prosaiske detaljer – som de lammefrikadeller, moderen steger i køkkenet eller moderens konstante henvisninger til den »specialist,« der skal hjælpe fortælleren med at få sproget tilbage. Men der er også en understrøm af noget større og dybere – barnets symbolske og metaforiske blik filtrerer virkelighedens stemninger, personer og relationer. Den mytologiske logik melder sig ikke bare i spillet mellem tavshed og tale, men også i fortællerenes billedsprog, der refererer til modsætninger som mørke og lys. »Vi er en lys familie,« insisterer moderen for eksempel – et udsagn, der mest af alt bliver uhyggeligt, når det spejles i fortællerenes beretning om, hvordan broderen sømmer døren til for at ingen skal komme ind på hans værelse og om det mørke, hun selv lever i: »Mørket var overalt. Mørket lugtede. Det lugtede af angst og noget sødt. Mørket var det, der fossede ud af vandhanen og fyldte badekarret. Jeg vaskede håret i mørke, min krop, hele mig. Jeg åd af mørket og farvedes af det indeni. Mørket sneg sig ind lidt ad gangen. Det var kun min mor, der stadig var lys. Mørket veg til side for hende.«

Den afdøde far optræder indirekte, som en spøgelseslignende modtager af fortællerenes ganske sparsomme kommunikation: med undtagelse af et enkelt notat til moderen er faderen og Gud faktisk de eneste instanser, som fortælleren henvender sig til. Hyppigt beder hun til Gud om, at hun selv må dø og at moderen må blive lykkelig, og hun er plaget af skyld over at have bedt en lignende bøn om faderens død. Det er noget så banalt psykologisk som magisk tænkning og samtidig også en markør af, hvordan fortællerenes bevidsthed strækker sig ud over nuet og ud over den håndgribelige verden. Hendes stemme taler fra virkeligheden, men dens henvendelse peger ud af det virkelige: til den døde fader når hun skal sove, til Gud – og til læseren gennem skriften. Og faktisk er der et rum, hvor hun ikke er tavs – nemlig i søvnen. »Hvem var jeg, mens jeg sov? Det var, som om en anden tid tog over, en mere rummelig tid med plads til livet, en tid, der ikke stillede spørgsmål ved min eksistens. Der, i drømmen, levede jeg bare videre, som om intet var hændt. Ingen spørgsmål.« Drømmen er et tidløst rum. Samtidig er hun mest af alt bange for netop det: at overskride det virkelige nu. »Jeg kunne ikke se mig selv i nogen anden alder,

end den jeg havde nu,« skriver hun. Angsten for tiden, for døden, som også drager hende, er også en angst for at glide ind i voksentilværelsen: »Alt det, der voksede, skræmte mig.« Det nu, hun befinder sig i, er frem for alt en overgang. På den måde forløses både trangen til tidløshed og tilknytningen til øjeblikket idet hun omfavner en suspenderet og paradoksal tilværelse mellem barn og voksen: hun ryger cigaretter og læser Penny-blade på balkonen, hun tisser i bukserne og lader sig putte af sin mor, men føler også et voksent, hvis ikke overmenneskeligt, ansvar for faderens død.

Alle disse mellemtilstande er <https://www.viagrasansordonnancefr.com/viagra-generique/> Boström Knausgård dygtig til at fange: mellem fantasi og virkelighed, myte og psykologi, drømmen og den vågne tilstand. At gøre fortælleren stemmeløs er en skarp måde at fange samme dobbelthed stilistisk. Med sådanne greb og interesser lægger bogen sig også klart i forlængelse af Boström Knausgårds tidligere udgivelser. Novellerne i *Grand Mal* tæller bl.a. en gendigtning af et nordisk folkeeventyr og også *Helioskatastrofen* skildrer familierelationer og sindsliv i et genremæssigt krydsfelt mellem psykologisk realisme og eventyrlig billeddannelse. Den lille fortælling er også en urfortælling, det prosaiske også symbolsk. Blandingens styrke er, at den tillader forfatteren at skildre sindet som en mytologisk kraft i sig selv. Langt mere end som bare simple fantasier fremstår fortælleren farvede virkelighed netop som virkelig – en sindets virkelighed, der er mindst ligeså nærværende som lammefrikadeller og cigaretter. Romanen er på den måde en skildring af subjektiviteten som et både-og, en balancegang mellem det indre og det ydre. Fortælleren isolation i tavsheden er netop en markering af grænsen mellem de to rum, men også en åbning mod en anden form for kommunikation: den litterære, der som bekendt sjældent respekterer skarpe skel, når den maner nye verdener frem. Linda Boström Knausgårds sans for både sindets og skriftens balancepunkter gør hendes prosa særdeles læseværdig – og *Velkommen til Amerika* er ingen undtagelse.

FAKTA

Linda Boström
Knausgård

Velkommen til Amerika

Lindhardt & Ringhof

89 sider, 199,95 kr.

Oversat af Charlotte
A.E. Glahn

Udkommer i dag